

Edini slovenski list v državi Wisconsin
Posvečen kulturnemu in gospodarskemu napredku Jugoslovenov v Ameriki.
Neodvisen tednik. — Izhaja vsak četrtek.
Uredništvo in uprava:
630 West National Avenue
Telefon: Mitchell 4373

JUGOSLOVENSKI OBOZOR

The Only Yugoslav Newspaper in State of Wisconsin
Jugoslav Population in State: Over 40,000.
An independent paper. — Issued every Thursday.
Office of Publication:
630 West National Avenue
Telephone: Mitchell 4373

OFFICIAL ORGAN OF SOUTH SLAVIC BENEVOLENT UNION "SLOGA" AND "ALLIANCE LILY OF WISCONSIN", MILWAUKEE, WISCONSIN

ST. — NO. 380. MILWAUKEE — WEST ALLIS, WIS., APRIL 16. APRIL 1936. LETO VIII. — VOL. VIII. — ESTABLISHED 1913.

Iz rodnih krajev

*** Skrivnostna plavalaska je baje izsledena.** Braziljska varnostna oblastva so na prošnje francoske policije aretirale nek Katarino Schuiserjevo in njenega ljubimca Alberta Birinskoga. Schuiserjeva je baje ona plavalaska, ki se je v času marsejskega umora pojavila v Marseilleu in takoj nato izgubila brez sledu. Parček so prijeli v trenutku, ko se je pripeljal iz Sao Paula. Oba sta nekaj mesecev živela skrivno v Sao Paulu, dokler ju ni francoska policija izsledila in zaprosila za njuno aretacijo. V prtljagi aretirancev so našli mnogo listin, ki dokazujejo, da sta bila v zvezi z ostalimi strahovalci po vsej Južni Ameriki.

*** V Jugoslavijo saharin, v Avstrijo pa poper.** Obmejno tihotapstvo cvete kljub vsej strogosti oblasti. Obmejna oblastva opažajo, da se množi število oseb, ki prihajajo iz Avstrije po skrivnih potih. Naša oblastva si tega pojav dolgo niso mogla prav razlagati. Šele Avstriji so pojasnili zadevo. V Avstriji so nedavno zelo povišali carino na poper, papriko in druge začimbe. Tako so se zdaj te dišave, ki so bile v Avstriji prej precej dražje kot v Jugoslaviji, tako podražile, da se jih izplača prenašati nezacarinjena iz Jugoslavije. To priliko so naši tihotapec spoznali in zdaj nosijo v Avstrijo poper in slane začimbe. Pravijo, da imajo s tem čisto lep začimben trg. Se večjega imajo seveda oni, ki nosijo poper za povračilo iz Avstrije saharin.

*** Trgovci z belimi sužnjani.** Novosadska policija je pred nekaj dnevi prišla na sled družbi, ki se je bavila s trgovino z dekleti, ki jih je oddajala lastnikom raznih javnih lokalov v Srbiji. Ta družba je imela dvoje central, eno v Novem Sadu, a drugo v Šabcu. Vodja novosadske centrale je bil neki Ludvik Civič s svojo ženo, a vodja centrale v Šabcu neka Milica Jankovičeva. V svoje mreže je ta družba lovil mlada dekleta s pomočjo raznih kočijazev po mestu ali pa jih je izvajala s prevezavo, da jim bo preskrbela službe. Ko so imeli že dekleta v svojih rokah, sta se jih obe centrali izmenjavali. Šele po večmesečnem delovanju družbe je policija zapazila v neki hiši v Novem Sadu sumljivo zbiranje ljudi in je ugotovila to zločinsko družbo. V rokav ima policija vse člane te družbe.

*** Oprostitev policijskega stražnika.** Pred sodnikom celjskega okrajnega sodišča se je zagovarjal policijski stražnik Gašparšič Janez iz Celja, ker je decembra lanskega leta na Bregu ob železniški progi obstrelil poštenostnega sina Rakuna Ivana z Rečice ob Savi. Rakun je bil tisto noč v mestu aretirani in priveden na stražnico, odkoder je pa kmalu pobegnil. Stražnik Gašparšič, ki je bil na Bregu v službi, je videl Rakuna, kako je bežal, in misleč, da ima opraviti z navadnim zločincem, ga je pozval naj obstoji. Ker pa Rakun tega ni storil, je za njim streljal in ga lahko telesno poškodoval. Stražnik Gašparšič je bil pri razpravi oproščen vsake krivde in kazni z utemeljitvijo, da je rabil orožje, kakor predpisuje zakon.

*** Z nožem nad žensko.** V Studenci se je pripetil obžalovanje vreden dogodek. V stanovanju 45-letne šivilje Neže Kranjčeve na Aleksandrovi cesti je prišel neki studenški

Roosevelt za omejitev delovne dobe v človeški starosti. -- Novi wisconsinški zakon za pouk tujih jezikov v javnih šolah.

Predsednik Roosevelt je imel v ponedeljek zvečer v Baltimore, Md., pred Mladimi Demokratski govori, ki je vzbudil veliko pozornost po vsej Ameriki.

V njem je namreč prišel na dan s sugestijo, da bi se v Ameriki omejila človeška delovna doba na 47 let, to je med 18. in 65. letom starosti. Nihče pod 18. letom naj bi ne smel biti zaposlen v industriji, in ko bi dosegel starost 65 let, naj bi bila njegova delovna doba končana in dala naj bi se mu možnost, da preskrbljen za starost preživi ostala leta svojega življenja v miru.

Predsednik sicer ni omenil, da naj bi države ali federalna vlada prevzele skrb za udobnost teh doslužencev, ko so prekoračili 65. leto, vendar se je iz njegovega govora in podano sugestijo sklepalo da ima to v mislih.

Predsednik je pozival navzočo mladino, da naj postanejo "socialni pionirji" in pomagajo "prinesiti pod kontrolo sile moderne družbe".

Bavil se je največ s problemom sedanje velike brezposelnosti in z ozirom na svojo sugestijo dejal:

"Premislite sami, kaj bi se zgodilo, če bi vsem dečkom in deklicam 14., 15., 16. in 17. let, ki zdaj delajo po industrijah, bila dana možnost, da ostanejo doma in v šolah, dokler ne bi dopolnili 18. leta. Koliko zaslužkov bi lahko dobili mladi ljudje, ki so graduirali iz visokih šol in so danes brez dela.

"In na isti način vprašajte se, koliko služb bi se odprlo, če bi velika večina oseb, ki so

njegovih sosedov se je usmilil bolehnega starca, čeprav je bil delove vere, pa mu je priskočil na pomoč in ga začel s svojimi domačimi zdravili zdraviti. Zdravila so pomagala in starec je ostal pri življenju. Miška Perič je ta prostovoljna žrtev njegovega sosedu tako razveselila, da je sklenil poplačati to dobroto. Šel je na sodišče in dal vse svoje imetje prepisati na ime požrtvovalnega sosedu.

PRIMORJE

*** Nova žrtev Abesinije.** V Idriji je prišla vest, da je v Abesiniji podlegel Istenič Maks, doma iz Črna vrha, rojen l. 1909. Pokojni se je bil sicer javil kot prostovoljec, a sklepati so, da le iz nekakšnega obupa nad razmerami, v katere je zašel.

*** Številne aretacije v Gozdu.** V vasi Gozd, ki leži ob cesti Col-Otlica so pred kratkim aretirali več domačinov. Neko noč so neznanec udrli v vaško šolo, ki ima prostore v neki kmečki hiši. Raztrgali so kraljevo in Mussolinijevo sliko, ki sta viseli v šolskih prostorih ter odšli brez vsakega sledu. Oblasti pa so tega dejanja takoj obdolžile domačine in so dale aretirati šest oseb, in sicer Božič Stefana, sina Rudolfa in Ivana, med tem ko je sin Stefan ušel, dalje Mikuža Antona, Tratnik Marijo in njenega sina Franca, vsi doma iz Gozda. Podrobnosti še niso znane.

*** Gorško sodišče je obsodilo** zaradi tihotapstva Rupnika Ivana, Pobodnik Agnezo, Vidmar Ivano, Tavčar Marjano, Mrak Marijo, Černič Katarino, Lampe Franciško, Bajc Gertrudo, Eržen Marijo, Pirc Angelo ter Alojza Lapajna. Višintin Josip pa je bil obsojen, ker je imel razstreljivo v svoji posesti.

— V Rock Springsu, Wyo., je umrl rojak Martin Hribar, star 56 let in doma iz Savinjske doline. Zapušča dva vnuka in ženo, ki se nahaja že 24 let v bližini v Minnesoti.

— V La Salle, Ill., je umrl rojak Anton Jerove, doma iz Škočjana na Dolenskem. V Ameriki je bival nad 30 let in zapušča večjo družino.

Po naših naselbinah

Protestni shod "Udruženja za obrambo Jugoslovanov v Italiji."

Pred dnevi se je vršil prvi javni shod Udruženja za obrambo Jugoslovanov v Italiji. Dasi je bil krasen spomladanski dan, je vseeno privrelo od vseh strani toliko zavednih Hrvatov, Srbov in Slovencev, da je bila velika dvorana Poljskega Narodnega Doma polna.

Shod je otvoril naš primorski Slovenec in predsednik Udruženja, br. Ilija Bratina. On sam se je udeležil skoro vseh bojišč, kar jih je bilo med svetovno vojno v Avstriji, bil je večkrat ranjen, obsojen celo na smrt, a premagal je vse in se je nazadnje vrnil kot visok francoski častnik v svojo domovino. A tudi tam ni miroval. Aktivno se je udeležil naše akcije na Koroškem.

Br. Bratina je omenjal v glavnih potezah namen shoda, predložil dnevni red in potem prečital pismo osrednjega odbora Zveze v stari domovini. Zanimivo je bilo slišati, kako se zanimajo naši bratje na oni strani za naše gibanje, ga navdušeno pozdravljajo. In kar je vredno posebnega povdarjanja je to, da so bili o našem gibanju in shodu obveščeni naši trpečji bratje pod Italijo.

Drugi govornik je bil br. Rajner F. Hlacha, aktivni narodni delavec tukaj in v stari domovini. Sam primorski Slovenec, je v krepkem govoru navedel, kako je fašistična Italija uničila vse naše zavode in časopise in zatrla našo besedo iz javnosti. Narod tam ne sme govoriti, zato je dolžnost nam, da govorimo mi, ki živimo v svobodni deželi.

Nadaljni govornik je bil znani kulturni delavec, br. Ivan Mladinec. Njegov govor se je tikal pred vsem organizacije same. Povdarjal je princip Udruženja: zbirati vse Jugoslovene brez ozira na njihovo politično, versko ali osebno prepričanje. Opozarjal je zlasti, da Udruženje izključuje iz svojega delokroga vsa druga vprašanja, ki bi mogla škoditi enotni fronti in skupnemu delu.

Zanimiv in navdušen je bil govor br. Donka Čurača, kateri je šele nekaj let v Ameriki in pozna podrobno vse nasilje fašistične Italije.

Br. Frank Kerže je govoril o Slovencih, kot najmanjši veji Jugoslovanov, najmanjši zato, ker so morali boriti se skozi stoletja na treh frontah: na zapadu proti Italiji, na severu proti Nemčiji in na vzhodu proti Madjarom. Stoletja so izgubljali svoje sinove in hčere, toda najhujši udarec je prišel po svetovni vojni, ko so od njihovega telesa odrezali dobro tretjino narodovih sil. Povdarjal je potrebo krepke organizacije, ker le, če smo organizirani, se nam odpre tisto okno, skozi katerega gre naš glas v svet.

Br. Anton Gerlach je navajal konkretne slučaje, kaj se lahko zmore, če se narod organizira. Povdarjal je, da fašizem ne zatira samo naših bratov v Italiji, ampak preganja pred vsem ves delavski razred.

Prečital je nadalje znano resolucijo, o kateri je bila že obveščena naša javnost. Bila je sprejeta brez oporekanja.

Newyorška naselbina je govorila. Kaj pa druge naše naselbine po širni Ameriki? Ali niso bratje, trpečji pod italijanskim fašizmom prav tako naši kot vaši? Ali ne mislite, da je

z doma. Njen mož Rudolf je poslovodja v zadrudni knjigovodstvu. Ko se je vrnil iz službe, je našel doma pismo, v katerem mu žena sporoča, da gre v smrt, ker ne more več prenašati svoje bolezn. Bila je že dolgo živčno bolna, da ponči ni mogla spati, in to ji je tako zagrenilo življenje, da je obupala nad njim. Mož jo je iskal pri sorodnikih in znanjih, pa ni bilo nikjer. Ko je pa opazil, da je odšla z doma v copatah, ga je takoj obšla zla slutnja, da si je res končala življenje. Nesrečno ženo so našli mrtvo v Savi. Policijska komisija je kmalu dognala, da je utopljenka Marija Kunčeva. Še preden so obvestili moža, je prišel sam na policijo, in ko so mu pokazali utopljenko, je takoj spoznal svojo ženo.

*** Redka hvaležnost.** V Vopraši v Bosni živi premožen starec Miško Perič, ki je ostal trdovraten samec. Pred kratkim pa je zbolel in se že spoprtil prijazni, da bo umrl. V svoji osamelosti, ko mu nihče ni mogel streči, je čakal zadnjega dneva. Eden izmed

DRUŠTVO IN ZVEZA "LILJA"
vabi vsa milvaška in westallška društva, in vse prijatelje na svojo

DOMAČO ZABAVO

ki se bo vršila
V SOBOTO ZVEČER, DNE 18. APRILA, V S. S. TURN DVORANI
Vstopnina samo 50c za osebo. — Okusen prigrizek, dobra pijača in prijazna postrežba. — Vas pričakujemo! O D B O R.

dolžnost nas vseh, da jim pomagamo, kakor vemo in znamo?

Prebudite se, Jugoslovani v Ameriki, da nam ne bo treba gledati povešene glave v tla, ko bodo naši zaslužni bratje vprašali: kaj ste storili za nas vi, ki ste živeli v deželi svobodne besede, svobodnega časopisa in svobodnega zborovanja?

Vsi na delo, če hočemo, da napravimo tako organizovano fronto, da se bo slišal njen glas po vsem širnem svetu. Vsi na delo — ne jutri, ne drugi teden, ampak **takoj**.

Vse informacije boste dobili od Defese Alliance for the Yugoslavs in Italy, Room 526, 156 Fifth Avenue, New York, N. Y.

